

“De kennis van nu”

Miquel Bulnes

Politici en wetenschap, het blijft een ongemakkelijke combinatie. Op een Bionieuws-borrel vroeg ik laatst een aanstaand CDA-gemeenteraadslid wat het woord “wetenschappelijk” in de term “wetenschappelijk instituut” van zijn partij te zoeken had. Deden ze daar soms onderzoek?

Inderdaad.

Met een falsifieerbare onderzoekshypothese, van te voren vastgestelde onderzoeksmethoden en de mogelijkheid tot verschillende uitkomsten?

Kennelijk was ik te sarcastisch.

Je moet op je hoede zijn als overheidsinstanties het woord “onderzoeken” gebruiken, want het kan van alles betekenen. Zelden echter iets met een onderzoekshypothese etcetera. Soms is het te rade gaan bij deskundigen, soms is het filosoferen, vaak is het onderhandelen, heel vaak ook simpelweg de boel traineren in de hoop dat het probleem (lees: de aandacht ervoor) verdwijnt.

In deze laatste zin is de term “onderzoek” gebruikt bij de Q-koorts uitbraak. Voor wie het niet heeft gevolgd. Lang geleden (in 2006 en daarvoor) hadden we in Nederland jaarlijks hooguit een geval of tien van Q-koorts. In 2007 werden dat plotseling tweehonderd gevallen, in 2008 duizend gevallen en vorig jaar meer dan tweeduizend. Je zou er een bepaalde trend in kunnen herkennen.

Ook begonnen er mensen aan te overlijden. Tot en met de zomer van 2009 vier en daarna nog een paar. Dat het RIVM dit in de openbaarheid bracht vond onze minister van landbouw “discutabel”. In haar eigen woorden: “Daar moet je niet naar gissen. Aan statistische aannames hebben we niets.” De beschermende oerreflex van het CDA naar de agrarische sector was altijd al dubieus, maar veel ontluistender is dat we kennelijk zijn opgescheept met een minister van landbouw die het verschil niet kent tussen “statistische aannames” en “tellen”. Mogelijk was dit onderwerp onderbelicht tijdens haar opleiding “personeel en arbeidsverhoudingen”.

Wat deden we in 2007, in 2008, in de zomer van 2009? Ruimen? Nee natuurlijk niet. Dat geiten de belangrijkste verspreiders van de ziekte zijn, dat de eerste uitbraak zich voordeed rond een geitenhouderij in Herpen en dat de verdere Q-koorts verspreiding de vestigingen van onze net opgebouwde geiten-sector volgde was waarschijnlijk toeval. De boosdoener zou net zo goed de korenwolf kunnen zijn. Kortom, de kennis van toen was ontoereikend; voordat er actie kon worden ondernomen was “onderzoek” nodig.

Afgelopen december, net na de in de pers breed uitgemeten Zembra-aflevering over de Q-koorts, verantwoordde de minister van VWS het uitblijven van maatregelen door erop te wijzen dat hij toch zeker drie miljoen euro had gestoken in onderzoek naar Q-koorts. Wat er precies voor onderzoek gedaan werd legde hij niet uit. (Voor de helft van dat bedrag had ik hoogstpersoonlijk tien procent van alle Nederlandse geiten willen testen.) Hoe dan ook, toevallig net na de Zembra-aflevering over Q-koorts was het onderzoek opeens afgerond en moesten er duizenden drachtige geiten worden geruimd. Hadden we twee jaar eerder over die kennis beschikt dan hadden we het bij één geitenhouderij kunnen laten, daarom zou ik dolgraag willen weten waaruit deze nieuwe kennis bestaat. Zouden we nu anders handelen als we er niet over beschikten?

“Regeren met de kennis van nu”: het is zonder twijfel een eerlijker beschrijving van het huidige politieke besluitvormingsproces dan het cliché “regeren is vooruitzien”. Toch zie ik het niet zo snel opduiken als verkiezingsleus voor maart.